

Jamníčan

Príhovor starostky obce

Vážení spoluobčania,

pandémia zmarila mnohé plány, najmä tie v rámci kultúrneho života v obci. Chceli sme priniesť do Jamníka aj nové akcie ako Králičí hop, detské letné hry atď. Predsa sa nám aspoň pár tých najtradičnejších, spoločných akcií podarilo stihnúť. Som veľmi rada, že stále udržiavame dobrú spoluprácu s našou družobnou obcou a tento rok sme si v Jamníku na Spiši pripomenuli aj 54. ročník vzniku našej družby.

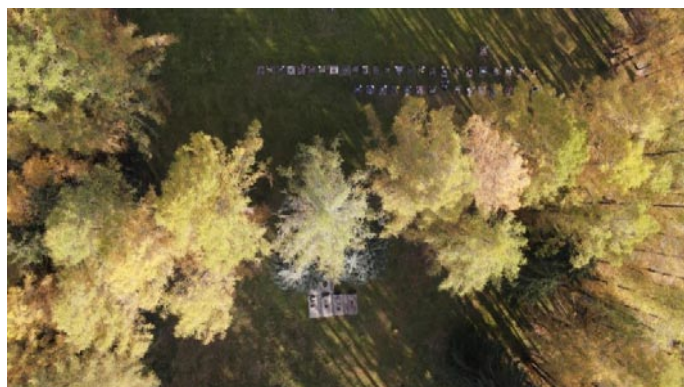
Jar a leto boli hektické z pohľadu údržby obce. Počasie nám doprialo výdatných zrážok, tráva rýchlo rástla a my sme už v júli mali tri kosenia obce za sebou, čo počas iných rokov nemáme ani do konca letnej sezóny. O udržiavanie cintorína sa starali a priebežne celý cintorín kosili naši dobrovoľní hasiči, ostatné priestranstvá udržiavali verejnoprospešní pracovníci z UPSVaR, ktorí spolu s dobrovoľníkmi pomohli opraviť a ponatierať lavičky, prístrešok na cintoríne, vypratať a skultivovať zelený odpad v Šinkovišti, pravidelne čistiť všetky odtokové kanály a mnohé iné bežné údržbové práce.

V priebehu roka sme podali niekoľko žiadostí o dotácie, granty, eurofondy na rekonštrukciu verejného osvetlenia, obecného rozhlasu, rekonštrukciu kultúrneho domu. Na základe výziev ministerstiev a PPA sme doplnili žiadosti z predošlého obdobia, napr. na rekonštrukciu miestnej komunikácie Klimovská ulica, na ktorú nám boli už zo strany PPA schválené finančné prostriedky a budúci rok na jar ju teda môžeme realizovať. Rokovala som so zástupcami ŠFRB o lepších podmienkach financovania a možnosti

schválenia žiadosti na obnovu bytových domov. S viacerými odborníkmi na sociálne služby sme sa snažili nájsť v nových výzvach možnosť dofinancovania rozostavanej budovy domu sociálnych služieb a spôsob jeho využitia a prevádzkovania, no zatiaľ sme len v rokovaní s niektorými inštitúciami. Taktiež prebehli niekoľkomesačné rokovania s firmami ENVI-PAK a. s. a OZO Ľupčianka a. s., týkajúce sa zmeny zberu triedených zložiek odpadu, kde sme úspešne získali finančný príspevok na nákup 120 litrových nádob na triedenie plastov.

Leto bolo plné papierovania, vybavovania, verejných obstarávaní, pandemických opatrení a tak nám príliš neostával čas na oddych. Na sklonku leta sme si pripomenuli 76. výročie SNP, pietnym aktom položenia vencov sme si uctili všetkých padlých a zapálili sme tradičnú vatru. Aj keď nie v takom rozmere, ako sme pôvodne plánovali, ale predsa sme sa stretli na oslavách 95. výročia založenia Dobrovoľného hasičského zboru Jamník a mohli privítať do života pri tejto krásnej príležitosti novú publikáciu o jeho histórii. Po uvoľnení pandemických opatrení počas leta sa ochorenie Covid-19 vrátilo v druhej vlne a na základe rozhodnutia vlády SR, hlavného hygienika a odporúčaní pandemickej a krízovej komisie sme organizovali celoplošné testovanie obyvateľov. Zobralo nám to nemalo síl, času a finančných prostriedkov. Bolo to organizované narychlo, s neustále sa meniacimi požiadavkami a nakoniec na poslednú chvíľu zrušeným odberným miestom v našej obci. Chcem sa preto všetkým poďakovať za trpezlivosť a ústretovosť pri tejto akcii.

Aj napriek častým pandemickým obmedzeniam sa v obci robil pravidelný zber elektroodpadu, zeleného odpadu, nebezpečného a veľkoobjemového odpadu. Stačilo len zavolať na obecný úrad a likvidáciu akéhokoľvek odpadu ste si mohli priebežne dohodnúť aj v individuálnych termínoch.

Krásne sfarbené jesenné stromy na cintoríne.

Jesenný Jamník v vtáčej perspektívy.

Aj napriek zníženým podielovým daniam, výpadku príjmov zo strany ubytovacích zariadení a zvýšených nákladov na iné neočakávané aktivity obce, týkajúce sa pandémie, sme sa pustili v priebehu roka do investičných akcií. Keďže nám na tento rok Slovenský futbalový zväz schválil dotáciu, počas leta a v jeseni bola zateplená západná a severná stena tribúny a zrekonštruoval sa chodník v areáli futbalového ihriska. Snažili sme sa prihliadať aj na bezbariérovosť a tak umožniť prístup do areálu aj telesne hendikepovaným či mamičkám s kočíkmi. V budúcom roku by sme chceli zatepliť zvyšok budovy a osloviť majiteľov pozemkov v areáli futbalového ihriska o odpredaj pozemkov obci, prípadne aspoň súhlas s umiestnením hracích prvkov a vybudovaním detského ihriska na ich pozemkoch.

Verejné obstarávanie na prístavbu garáže ku hasičskej zbrojnici nám ukázalo, že sanácia svahu by bola príliš nákladná. Okrem dotačných prostriedkov obec nemá finančné prostriedky v takom veľkom objeme, aby dofinancovala rozdiel ceny z verejného obstarávania. Rozhodli sme sa preto investovať obecné prostriedky z pôvodnej spoluúčasti projektu do vybudovania kanalizačnej prípojky a sociálneho zariadenia v existujúcej garáži a rekonštrukciu vykurovania. Práce boli realizované v spolupráci s členmi dobrovoľného hasičského zboru.

Okrem postupnej digitalizácie a elektronizácie obecného úradu dostal úrad aj nový šat. V septembri sme vymenili okná aj vchodové vonkajšie dvere. Obec pristúpila k prioritizácii projektov z pohľadu šetrenia nákladov na prevádzku a údržbu, preto sa vymenilo celé verejné osvetlenie za novú a úspornejšiu LED variantu. Okrem okien na obecnom úrade sa postupne budú meniť aj okná na kultúrnom dome, informačnom centre, pohostinstve, pokiaľ to počasie dovoľí v tomto roku. Ušetrené finančné prostriedky na energiách a údržbe môžeme postupne použiť pri realizácii ďalších projektov.

Vyzerá, že okrem uzatvárania finančného roka, prípravy, schvaľovania rozpočtu a záväzných nariadení, inventarizácií, vyúčtovania dotácií a ďalších potrebných vecí, budeme do konca roka opäť organizovať plošné testovania na Covid-19.

Preto všetkým prajem hlavne veľa zdravia, optimizmu, spolupatričnosti a ochoty pomáhať druhým. V nadchádzajúcom období prajem príjemné prežitie vianočných sviatkov v kruhu rodiny a najbližších a všetko len to dobré do nového roka 2021, nech sa vám všetkým darí v súkromnom aj pracovnom živote, nech budujeme úprimné a nezištné susedské a medziludské vzťahy, aby sa nám spoločne lepšie žilo.

Veľká vďaka na záver patrí všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pridali k zveľaďovaniu našej obce, podali pomocnú ruku obci, susedovi, priateľovi... Nech to dobré v nás zatieni tie temnejšie stránky.

Ing. Alena Vlčková
starostka obce

TESTOVANIE COVID-19

Dva víkendy po sebe (31.10. – 1.11. a 7.11. – 8.11.) sme boli súčasťou celoplošného, celoštátneho testovania na ochorenie Covid-19. Testovanie sa robilo antigénovými testami. Aj napriek tomu, že sme mali pripravené odborné miesto u nás, na futbalovom ihrisku, koordinácia jednotka nám dva dni pred testovaním oznámila, že sa ruší testovacie stredisko v Jamníku a sme pričlenení, spolu s obcou Kanská, ku testovaciemu miestu v Liptovskom Ondreji. A tak sme v časovej tiesni opätovne spolu so starostami vymýšľali systém, aby bolo všetko zabezpečené pre väčší počet ľudí. Aj napriek tomu, že sa v určité hodiny tvorili dlhšie rady čakajúcich na odbery, testovanie prebehlo pokojne a bez problémov aj vďaka trpezlivosti a ústretovosti všetkých testovaných.

A. V.

POMOC BLÍŽNYM

Počas pandémie sa viaceré organizácie snažili pomôcť tým najohrozenejším, ale hlavne rodinám, kde výpadok príjmu spôsoboval existenčné problémy. Obec sa spojila s Nadáciou Lidl a podarilo sa niekoľkým rodinám odovzdať krásne balíčky potravín. Tie prichystali dobrovoľníci z nadácie a obec ich odovzdala rodinám, ktoré to najviac potrebovali. **ĎAKUJEME** aj takýmto organizáciám, že sa spájajú s obcami a vytvárajú sieť pomoci.

VEDELI STE ŽE...

KTO JE ZO ZÁKONA POVINNÝ PRIPOJIŤ SA NA VEREJNÚ KANALIZÁCIU

Vlastník nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v obci s vybudovanou kanalizáciou, je povinný pripojiť sa na ňu, a to v zmysle § 23 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach. V prípade nesplnenia tejto povinnosti, t. j. nepripojenia sa na verejnú kanalizáciu, vám pritom hrozí uloženie pokuty do výšky 331,- € a to opakovane. Vo vlastnom záujme preto prosím neodkladajte vybudovanie domovej časti prípojky a dbajte na čo najskorší termín pripojenia vašej nehnuteľnosti na verejnú kanalizáciu. Naši pracovníci Spoločného stavebného úradu sú pripravení vám v tom poradiť a pomôcť. V prípade, že máte domácu čistiareň odpadových vôd alebo žumpu s príslušným povolením a myslíte si, že sa vás táto povinnosť netýka, musíme vás upozorniť na nasledovné. Podľa novely zákona č. 409/2014 (Vodný zákon), ktorá vstúpila do platnosti 15. 1. 2015, všetky povolenia pre tzv. individuálne systémy čistenia odpadových vôd možno vydať len na dobu určitú. Ak po uplynutí tejto doby už je v obci vybudovaná kanalizácia, vlastník nehnuteľnosti je povinný pripojiť sa na ňu. Ak ste získali povolenie predtým ako novela vstúpila do platnosti, podľa novely orgány, vydávajúce rozhodnutia, musia vydať nové rozhodnutie, ktorým zmenia podmienky (uložené povinnosti, alebo trvanie rozhodnutia), obsiahnuté v starých rozhodnutiach. Ak nebudete mať ako majiteľ nehnuteľnosti zmenené rozhodnutie podľa dnes účinného zákona do 30. 9. 2017, znamená to, že povolenie od 30. 9.

2017 nemáte, a taktiež ste povinní okamžite sa pripojiť na obecnú kanalizáciu. Upozorňujeme, že vypúšťať odpadové vody zo žumpy a domovej čistiareň odpadových vôd do obecnej splaškovej kanalizácie je zakázané. Je potrebné si uvedomiť, že mnohé žumpy sú netesné a odpadová voda presakuje do podlažia a znečisťuje zdroje pitnej vody. Pripojenie sa na verejnú kanalizáciu je oveľa bezpečnejšie a ekologickejšie. Účinné čistenie v čistiarnach odpadových vôd je jednoznačne najefektívnejším spôsobom likvidácie odpadových vôd, ktoré potom môžeme vypustiť späť do prírody. Pripojením sa na verejnú kanalizáciu sami prispievate k tomu, aby voda, ktorú pijete a využívate v domácnosti bola kvalitná a zdravá. Spoločne s nami tak chránite naše vodné zdroje i celé životné prostredie. Opätovne preto zdôrazňujeme, pripojte sa na obecnú kanalizáciu v obci čo najskôr. Náklady spojené s vybudovaním prípojky sú povinné znášať osoby vlastniace nehnuteľnosť. Avšak v prípade, že si každoročne plníte všetky povinnosti a platíte tesniace skúšky, certifikáty a zákonne likvidujete splašky, náklady na prípojku by sa vám mali vrátiť veľmi rýchlo. Povinnosť vydokladovať potvrdenie o odvoze splaškových vôd certifikovanou spoločnosťou za posledné 2 roky ste povinní predložiť obci bezodkladne po výzve. Obec musí byť schopná vydokladovať vašu likvidáciu odpadových vôd. Ak nedoložíte doklad o certifikovanej likvidácii, pokutu dostanete vy ako vlastník a pôvodca odpadových vôd, ale tiež pokutu dostane obec a teda všetci obyvatelia sa budú finančne podieľať na nezodpovednosti jednotlivcov v obci. Obec bude vyzývať na sklonku roka 2020 o dokladovanie za rok 2018 a 2019 a začiatkom roka 2021 za obdobie 2020, takže si prosím prichystajte potvrdenia, inak bude obec povinná uložiť sankcie v zmysle zákona.

V prípade, že si chcete požiadať o kanalizačnú prípojku, je potrebné doniesť na OcÚ:

1. Žiadosť o vybudovanie kanalizačnej prípojky spolu s povinnými prílohami:
 - Projektová dokumentácia, ktorá bude obsahovať technický výkres, bod napojenia, technickú správu.
 - Súhlasné stanovisko prevádzkovateľa a správcu kanalizačnej siete - Ekoservis (žiadosť nájdete na našej webovej stránke alebo vám ju dáme v papierovej podobe na OcÚ).
 - Súhlasné stanovisko ostatných dotknutých orgánov (Správa ciest LM, SPP, Telekomunikácie, SSE...).
 - Rozkopávkové povolenie obce (žiadosť nájdete na našom webe).
 - List vlastníctva a katastrálnu mapu (doloží OcÚ, je však potrebné zakreslenie do katastrálnej mapy).
2. Zaplatenie správneho poplatku.

DRŽBA PSA

Práva a povinnosti majiteľa psa upravuje zákon 282/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov a tiež Všeobecne záväzné nariadenie obce Jamník č. 1/2018. V týchto právnych predpisoch sa upravuje najmä:

1. Povinnosť pravidelného očkovania - u svojho veterinárneho lekára, prípadne obec raz ročne zabezpečuje príchod veterinára, ktorý vám psíka zaočkuje aj začipuje. Povinnosť začipovať psa je platná od 1.11.2019 a všetky novonarodené psy by mali byť automaticky čipované.
2. Povinnosť zbierať výkaly - každý majiteľ, držiteľ psa je povinný si zbierať po psovi výkaly, inak hrozí pokuta v priestupkovom konaní 65 eur. Psie výkaly je možné vyhodiť do nádob na komunálny odpad.
3. Budovy kde je zákaz vodiť psa - obecny úrad, cintorín, kultúrny dom, knižnica, dom sociálnych služieb.
4. Priestranstvá kde je povolený vstup psa, avšak na vôlke - areál futbalového ihriska, detské ihriská v okolí bytových domov, obecné verejné priestranstvá.
5. Povinnosť platiť daň za psa - preukázateľne nosiť štítok na obojku psa.
6. V prípade úmrtia psa povinnosť oznámiť túto skutočnosť obci.
7. V prípade nadobudnutia psa oznámiť obci držbu psa na príslušnom tlačíve.

A. V.

ROZPOČET 2021

Tento rok bol skúpejší na spoločné stretnutia, či už kultúrneho alebo pracovného charakteru a tak aj prerokovanie obecného rozpočtu na ďalší rok sa tentokrát konalo len na obecnom zastupiteľstve 11.12.2020. Návrh rozpočtu bol k dispozícii 3 týždne na úradnej tabuli a v tlačenej verzii na obecnom úrade na nahliadnutie a pripomienkovanie. Bežné príjmy a výdavky sú rozpočtované približne na rovnakej úrovni. Žiadosť o dotáciu z rozpočtu obce si podali DHZ Jamník, OŠK Jamník a Klub žien Jamník. V nasledujúcom roku by sme v obci chceli na polovičný úväzok zamestnať niekoho na správu a údržbu, takže v prípade, že by ste mali záujem, alebo viete o niekom zodpovednom, v prvom rade z našej obce, ozvite sa nám prosím na obecný úrad.

V prípade naplnenia rozpočtu obce sú v investičnej oblasti naplánované akcie - rekonštrukcia Klimovskej ulice, vybudovanie kamerového systému, rekonštrukcia a modernizácia obecného rozhlasu, oprava verandy na kultúrnom dome, doplnenie a rozšírenie verejného osvetlenia v

oblasti bytoviek pri Agrii, ale aj v miestach, kde o to občania požiadali, rekonštrukcia bytového domu č. 62, dokončenie zateplenia budovy OŠK, výmena časti kotlov v bytových domoch, osadenie hracích prvkov a prvá fáza budovania detského ihriska v areáli OŠK. V prípade úspešnosti podaných projektov nás čaká rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV, nákup traktora a údržbovej techniky, nákup mobiliáru na verejné priestranstvá, nákup vybavenia obecného úradu, rekonštrukcia vykurovania na obecnom úrade.

A. V.

ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO OBCE

Na základe novely zákona je každá spoločnosť, zabezpečujúca vývoz odpadu, povinná zabezpečiť do roku 2023 väzacie zariadenie na všetky svoje zberové vozidlá. Po dohode s "vývozovou" spoločnosťou OZO Ľupčianka a. s. sa do roku 2023 uvažuje s prechodom na množstevný zber, kde by bola každá zberná nádoba na komunálne odpady označená čipom a poplatok za vývoz nebude riešený paušálne, ale na základe odváženého množstva odpadu z danej domácnosti, čo by malo zohľadniť triedenie komunálneho odpadu. Tento systém vidíme ako spravodlivejší pre všetkých, ktorí si dávajú záležať a triedia komunálny odpad.

ZBER SEPAROVANÝCH ZLOŽIEK ODPADU

Počas leta sme rokovali s ENVI-PAK, a.s. a OZO Ľupčianka, a.s. Dohodli sme nový spôsob zberu triedených zložiek. Od 1.1.2021 sa začne zmenou zberu plastu a ďalší rok by sme chceli riešiť zber papiera. Do každej domácnosti bude odovzdaná 120 litrová žltá nádoba, ktorá bude slúžiť na zber plastov pre danú domácnosť. Nádoba nebude vlastníctvom domácnosti, ale obce a vývozovej spoločnosti, preto v prípade poškodenia bude potrebné uhradiť náklady, prípadne si zadovážiť novú nádobu. Všetky stojiská s veľkými 1100 l nádobami na plast budú odstránené. Každý majiteľ bude zodpovedný za obsah svojej nádoby, to znamená, že v prípade, že sa zistí počas zberu odpadu, že v nádobe sa nachádzajú znehodnotené plasty, prípadne komunálny odpad, občanovi bude určená pokuta. V prípade, že neviete, kde máte určitý druh odpadu zlikvidovať, obráťte

sa prosím na obecný úrad, radi Vám poradíme. Správajme sa ako civilizovaní ľudia a nevyhadzujme odpad do priekop a nezanášajme ho na cudzie pozemky. Žiadnemu majiteľovi by sa nepáčilo, keby si na svojom pozemku našiel kopu odpadu. Aj zelený odpad, vyvezený mimo zberný dvor, je považovaný za čiernu skládku za ktorú hrozí pokuta. Pritom stačí len

zavolať na OcÚ, kde vás radi usmerníme, prípadne sa s vami dohodneme na možnostiach vývozu na Šinkovište. Tak komunikujme prosím spolu a nevyhovárajte sa na suseda, malú informovanosť alebo nehľadajte negatívne dôvody, prečo je to zle, ale hľadajte spôsoby, ako si nájsť cestu a spoločne všetko ide ľahšie vyriešiť.

KUCHYNSKÝ ODPAD A KOMPOSTÉRY

Novela zákona o odpadoch priniesla pre obce aj zmeny a povinnosti zberu kuchynského odpadu. Počas roka 2020 všetci obyvatelia žijúci v obci, v ktorej majú trvalý pobyt, prevzali na svoju nehnuteľnosť kompostér a teda prevzali na seba aj povinnosť likvidovať kuchynský odpad prostredníctvom kompostéra. Na základe toho si obec splnila povinnosť likvidovať kuchynský odpad. Preto vás prosíme o správne kompostovanie a využívanie pridelených kompostérov naplno, aby sme videli aj pokles množstva komunálnych odpadov.

V bytových domoch je likvidácia kuchynského odpadu komplikovanejšia. Aj napriek odovzdaným kompostérom, bude od Vianoc na stojisku odpadov pri bytových domoch č. 62, 75, 82 nádoba na zber kuchynského odpadu. Prosíme všetkých obyvateľov, aby udržiavali nádobu z vonkajšej strany čistú a dbali na jej uzatváranie, aby sme predišli množeniu hlodavcov v jej okolí. Toto stojisko bude testovacie, v prípade že sa to osvedčí, bude kontajner umiestnený aj k ostatným bytovým domom a tiež na niektorých stojiskách v obci.

Obecný úrad zriadil aj kontajner na zber oleja, ktorý sa zatiaľ nachádza v obecných skladoch. Prosíme všetkých občanov, aby si v domácnosti zlievali použitý kuchynský olej do plastovej nádoby napr. z oleja a keď ju budete mať plnú, privezte ju na obecný úrad, kde sa vhodí do pripravenej zberovej nádoby a vyvezie sa na správnu likvidáciu.

POPLATOK ZA ODPAD

Z dôvodu zavedenia zberu kuchynského odpadu a riešenia aj ďalších požiadaviek, ktoré upravuje novela zákona o odpadoch, bola obec nútená pristúpiť k zvýšeniu poplatku za vývoz tuhého komunálneho odpadu na 0,056 eur na osobu a kalendárny deň. Obec nesmie doplácať na náklady spojené s triedením, likvidáciou a uskladnením odpadu. Náklady musia byť v plnej miere hradené občanmi. Veľmi nás teší, že naše percento vyseparovanosti odpadov sa zvýšilo z 38 % na 43 %, ale stále je to ďaleko od zákonom požadovanej hodnoty 60 %.

Miera separovanosti TKO Jamník			
2018	2019	2020	legislatívna požiadavka
34%	38%	43%	60%

ŠINKOVIŠTE A JESENNÉ UPRATOVANIE OBCE

Aj z dôvodu neustálych obmedzení vychádzania a zlej pandemickej situácie Šinkovište nebolo otvorené pravidelne, každý víkend. Podarilo sa nám ho však aspoň pár októbrových a novembrových dní otvoriť, a tak si obyvatelia mohli povývať lístie, konáre a zelený odpad, ktorý sa im už nezместil do kompostérov. V prípade potreby si občania mohli počas zatvoreného Šinkovišťa dohodnúť termín na vývoz po telefonickom nahlásení na obecnom úrade. Keďže sa nedala zorganizovať spoločná jeseň brigáda, obecný úrad dal k dispozícii „big baggy“, do ktorých sa zhrabávalo lístie z verejných priestranstiev aj okolia rodinných domov. Ďakujeme všetkým, ktorí pomohli vyhrabať lístie, opleť kvety, vyzbierať suché konáre a zveľadiť si tak okolie domov a tým aj celú obec.

A. V.

ČISTIAREŇ ODPADOVÝCH VÔD (ČOV)

Handry a vlhčené utierky, ktoré opäť upchali potrubie ČOV

Obec rieši rozšírenie ČOV na novú kapacitu, ktorá by mala zabezpečiť nielen odkanalizovanie novej individuálnej bytovej výstavby (IBV) s názvom „Jamnická vyhládka“, ale tiež zabezpečiť dostatočnú kapacitu pre ďalšiu možnú výstavbu rodinných domov podľa územného plánu obce (výstavba v rámci intravilánu obce, pozemky smerom k družstvu, prípadne iné lokality). Kanalizačný systém bude takto pripravený na možnosť pripojenia 120 rodinných domov do budúcnos-

ti. Taktiež obec rieši vodovod (potrebný tlak vody, rozšírenie siete vodovodu) aby po majetkovoprávnom vysporiadaní pozemkov bola možnosť napojenia.

Opätovne prosíme občanov, aby do splaškovej kanalizácie a svojich toaliet nevhádzali vlhčené utierky, dámske hygienické vložky, detské plienky, oleje a tuky z varenia a nespotrebované potraviny, handry, oblečenie a iné predmety, ktoré znefunkčujú náš kanalizačný systém a ČOV. Opravy a čistenie ČOV odčerpávajú nemalé finančné prostriedky z rozpočtu obce!

A. V.

Jamníka do Beňadikovej a pozerajte. Uvidíte zmasakrované stromy, dolámané a dotrhávané ťažkými mechanizmami. Prečo? Lebo zavádzali. Ako rástli, ich konáre sa čoraz viac dostávali do priestoru nad cestou. Je v poriadku, že časť vetiev musela byť odstránená. Ale prečo takým surovým a ku stromom bezohľadným spôsobom? Prečo nie s citom a snahou stromom čo najmenej ublížiť? Rovnako bezcitne boli pred tromi rokmi bagrom olámané konáre stromov v aleji pri ceste na Podtureň pri ťahaní elektrickej prípojky ku vysielaciemu mobilného operátora. A tiež tento rok navrtnané stromy v našej obci.

I. N.

PRÁCA DOBROVOĽNÍKOV

Na začiatku roka sa na obecnom úrade stretli so starostkou obce dobrovoľníci aj zástupcovia obecných organizácií a urbárskeho spoločenstva. Rozdiskutovali sa štyri základné projekty a urobila sa vízia obnovy zelene, vyčistenie okolia obce a skultúrnenie prostredia v Jamníku do budúcnosti. Tento rok sa nám podarilo dosadiť stromy do aleje, smerom do Podturne. Počas leta Ing. Milan Haluška

pokosil trávnatú plochu, starostka obce vyzbierala veľké kamene a dobrovoľníci Ing. Vladimír Vlček

Deti pomáhajú pri značení kalendárov

AKO SA STROMY CHOVAJÚ K NÁM A AKO MY K NIM

Isto všetci vieme, čo pre nás znamenajú stromy. Vieme, že produkujú kyslík, že zvlhčujú, čistia a ochladzujú vzduch, ktorý dýchame, že zadržiavajú vlahu v krajine, že tlením listov tvoria výživu pre pôdu. Chránia nás pred úpalom, pred vetrom a dažďom, poskytujú potravu a útočisko vtákom a

iným živočíchom. Robia to pre nás všetkých nezištne. A ako sa ku nim chováme my? Stačí sa prejsť po ceste z

Navrtnaná a odumretá lipa v našej obci

Aleja smer Podtureň – kopy konárov vyzbierané dobrovoľníkmi

a Ing. Iveta Nedelská chodili novozasadené stromčeky polievať. V jeseni vyzbierali popadané konáre a vyčistili okolie stromov, aby bola budúcoročná údržba menej náročná.

Urbárske spoločenstvo Jamník poskytlo drevo na vybudovanie lavičky pri potoku pod cintorínom. Pán Jaroslav Jozefček vyčistil niektoré problematické úseky zelene a na území s častým výskytom čiernych skládok osadil zákazové tabule, ktoré pre nás vyrobila jeho manželka. Hasiči vyčistili mostíky v obci a obec dala urobiť geodetické zameranie stromov v sade, ktorý by sme spolu so starými odrodami ovocných stromov chceli obnoviť a urobiť tu oddychovú zónu. Ak máte aspoň trochu chuť pridať sa k nám, ozvite sa na obecnom úrade. Čím viac šikovných rúk, tým krajšie prostredie okolo nás.

Aleja smer Podtureň – starostlivosť o trávnaté plochy

ČIERNE SKLÁDKY

Človek pochádza z prírody, príroda je jeho kolískou. To je aj dôvod, prečo sa v nej cíti dobre – robí dobre jeho telu aj duši. V okolí našej dedinky je viacero pekných miest, kam človek rád zájde pokochať sa výhľadmi, alebo sa prejsť po lúke, lese či pozdĺž zurčiaceho potoka. Niekedy však jeho oči zavadia o niečo, čo kazí jeho radosť z prechádzky prírodou. Bohužiaľ sme to my, ľudia, čo do prírody vnášame to, čo do nej nepatrí. Sú to odpadky. Aj keď máme doma nádoby na odpad, aj keď máme podmienky na separova-

nie odpadu, aj keď máme skládku na ukladanie biologického odpadu. Stále sa nájdu ľudia, ktorí do prírody pohodia niečo, čoho sa chcú okamžite zbaviť a je im jedno, že tým znehodnotia životný priestor, ktorý užívajú všetci a že tým ublížia prírode. Pri potoku Jamníček môžete nájsť celú skládku starého odpadu a nový odpad neustále pribúda. Naposledy sa objavili vyhodené staré kusy čalúneného nábytku rovno pod skládkou na ukladanie biologického odpadu, pod Šinkovištom. Niekde je chyba. Nie je tá chyba aj v nedostatočnej komunikácii obyvateľov s obcou? Veď keď sa komunikuje, tak vždy sa dá nájsť spôsob, ako problém vyriešiť k obojstrannej, ba všeobecnej spokojnosti. Napríklad uložením veľkoobjemového odpadu do kontajnera alebo jeho dočasným uskladnením. Ale hlavne bez ujmy na našom spoločnom životnom a prírodnom priestore.

Aj naďalej nás trápia čierne skládky v okolí obce, či už pri toku Jamníček, alebo v priekopách popri panelovej ceste do Beňadikovej, v lesíku v Nemovej, v oblasti letiska Jochy, ale aj v Račkovej doline. Neustále máme podnety od turistov, bicyklistov, ale aj organizácií, zaoberajúcich sa environmentálnou otázkou, že v rôznych častiach nášho katastrálneho územia sa nachádzajú čierne skládky. A tak prostredníctvom dobrovoľníkov, aj mnohých z vás, sa nám podarilo opäť vyzbierať tony odpadu. Ďakujeme všetkým, ktorí nie sú ľahostajní a odnesú z prírody aj odpad, ktorý tam samy nedoniesli.

Čierna skládka pri potoku Jamníček

ZVYŠKY ZVIERAT V OKOLÍ JAMNÍKA

Na viacerých miestach v okolí Jamníka možno v poslednom čase naraziť na voľne pohodené zvyšky domácich zvierat. Napríklad vo vzdialenosti približne 30 metrov od oplotenia futbalového štadióna boli vyhodené pozostatky ovce - vnútornosti, hlava, časti končatín. Ďalším miestom s voľne prístupnými zvyškami domácich zvierat sú porasty pri ceste z Jamníka do Beňadikovej. Pri potoku Jamníček, v bezprostrednej blízkosti našich obydľí, kde sa tiež nachádzali pohodené časti zvierat, boli v týchto dňoch nájdené čerstvé stopy medveďa, pre ktorého sú zvyšky zvierat iste veľkým lákadlom. A že je to nehygienické, o tom vieme asi všetci.

I.N.

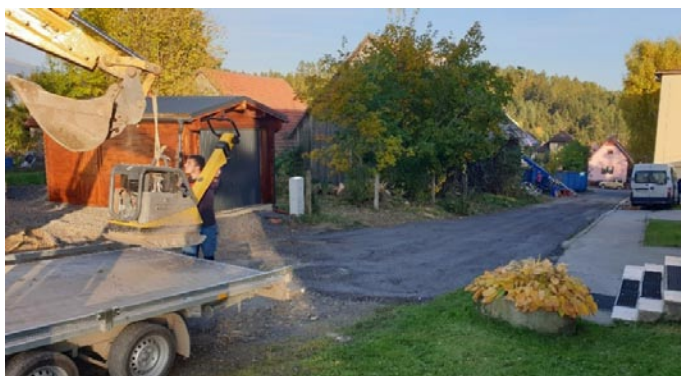

Čierna skládka oblasť Nemová

DROBNÉ OPRAVY A ÚDRŽBA V OBCI

Osievanie štrku a čistenie odvodňovacích rýh

Vyrovňovanie a zhutňovanie ciest pri škole a na Šinkovišti

S drobnými opravami v obci pomáhali spoluobčania, a tak sme radi, že pomaly začína spolupráca občanov a samospráv, bez toho to skrátka nejde. Prostredie okolo seba si vieme spoločne zveľadiť, stačí len chcieť. Obec nakúpila materiál a Dušan Spišek nám pomohol s opravou lavičiek a pracovníci z úradu Miroslav Koky a Milan Handrk ich namalovali spolu s pergolou pri kultúrnom dome. Vyčistili sa odvodňovacie kanále a odvodňovacie ryhy popri chodníku. Zbavili sme buriny priestranstvo pred kultúrnym domom a pohostinstvom. Opravili sa časti zatekajúcej strechy kultúrneho domu. Namaloval sa prístrešok na cintoríne a vďaka pani Eve Fašanokovej sa môžeme tešiť z uprave-

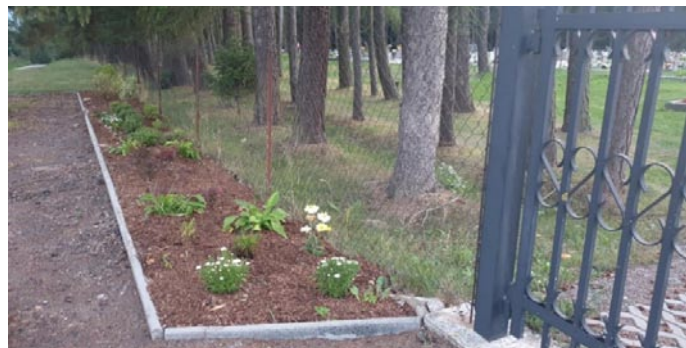

Oprava zatekajúcej strechy kultúrneho domu

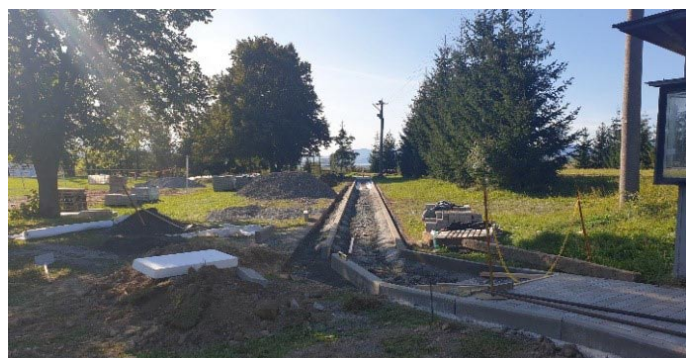
Opravený a namaľovaný prístrešok na cintoríne

ného a novovysadeného záhonu, ktorý lemuje parkovisko pri cintoríne. Taktiež vďaka pani Milote Ivanišovej, Edite Vlčkovej, Alene Laučíkovej a ľuďom, ktorí pravidelne polievajú kvety v obecných kvetináčoch, z ktorých sme sa celé leto až do jesene tešili. Veľké výmole na ceste pri škole a Šinkovišti sa aspoň dočasne opravili novým násypom a zhutnením.

Nový záhon pri cintoríne je krajším aj vďaka pani Eve Fašanokovej a ďalším ochotným ženám.

REKONŠTRUKCIA CHODNÍKA A SPEVNENÝCH PLÔCH V AREÁLI FUTBALOVÉHO IHRISKA

Leto a jeseň boli v znamení rekonštrukčných prác v areáli futbalového ihriska. Vďaka dotácii Slovenského futbalového zväzu, ale aj obecným prostriedkom, sa začalo s rekonštrukčnými prácami vo väčšom rozsahu.

Vybrali sme staré obrubníky, vyvozila sa prebytočná zemina a urobilo sa zhutnené podložie, ktoré sa vysypalo štrkom a položila sa dlažba. Taktiež sa vybrali spevnené plochy v okolí tribúny a položila sa zámková dlažba. Spolu sa urobilo približne 134 m² spevnených plôch okolo tribúny, 35m² okapových chodníkov a 125 m² chodníka.

ZATEPLENIE ZÁPADNEJ A SEVERNEJ STENY BUDOVY OŠK

Hneď po spevnených plochách a chodníkoch sa začalo pracovať na zateplení západnej a severnej steny tribúny. Najskôr bolo potrebné popasovať sa s likvidáciou eternitu obsahujúceho azbest, ktorý pokrýval celú západnú stenu budovy, až tak sa mohli začať zateplňovacie práce, ktoré prerušilo to, čo nikto z nás nevedel ovplyvniť a to niekoľkotýždňový dážď. Aj napriek nepriazni počasia sa nám na konci októbra podarilo zateplenie dokončiť. Vďaka pánovi Ing. Mariánovi Lazarovi sa zateplila severná stena tribúny a vymenili sa dažďové zvody, okapové chodníky, za čo veľmi pekne ďakujeme.

A. V.

Pôvodný stav budovy

Budova po zateplení polystyrénom

Zateplená západná stena budovy OŠK

OSADENIE INFORMAČNEJ TABULE A LAVIČIEK KLASTER LIPTOV

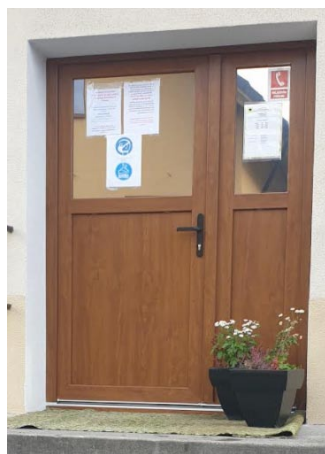

Keďže sme sa tento rok stali členom združenia Klaster Liptov, pribudli nám v obci nové lavičky a informačná mapa cyklotrás na Liptove. Z druhej strany mapy bude osadená tabuľa o prvých zmienkach a histórii obce, aby sa návštevníci, ktorí využijú túto oddychovú zónu niečo naučili aj o meste, kde sa práve nachádzajú. Taktiež sa obnovili rázcestníky a cykloznačenie v našom katastrálnom území a v Račkovej doline by mala pribudnúť nabíjačka pre elektrické bicykle.

Informačná tabuľa cyklotrás a oddychová zóna

VÝMENA OKIEN A DVERÍ NA OBEČNOM ÚRADE

V druhej polovici októbra sa začal stavebný ruch na obecnom úrade. Staré okná, ktoré už doslúžili a neboli tepelne vyhovujúce, sa vymenili za nové, z kvalitnejších materiálov a so zabezpečením lepších izolačných vlastností. Taktiež sme pristúpili ku riešeniu bezpečnosti obecného úradu. Osadili sme bezpečnostné dvere a náš úrad dostal opäť vonku nový vzhľad. Dúfame, že ak sa nám podarí získať dotáciu na vybavenie obecného úradu, budúci rok by sme mohli v renovácii pokračovať a zmodernizovať postupne aj vnútorné priestory budovy. Veď práve obecný úrad je našou vizitkou, keď niekto navštívi našu obec.

PRÍPRAVY NA REKONŠTRUKCIU OKIEN NA KULTÚRNOHOM DOME A POHOSTINSTVE

Okrem toho sa zamerali a postupne sa budú meniť okná na kultúrnom dome, pohostinstve a priestoroch, ktoré sú aktuálne prenajaté Urbárskym pozemkovým spoločenstvom Jamník. Chceli by sme vo svojej réžii urobiť najskôr kroky, slúžiace na ušetrenie finančných prostriedkov, v podobe úspory elektrickej energie a plynu na kúrení a tie následne investovať, a tak krok po kroku zveľaďovať všetky budovy vo vlastníctve obce.

VÝMENA VEREJNÉHO OSVETLENIA

Tento rok počas leta sa vymenilo celé verejné osvetlenie. V hre boli dve varianty, buď postupná výmena po jednotlivých uliciach, čo by znamenalo rozloženie na niekoľko rokov, alebo trochu väčšia jednorázová investícia, ktorá by znamenala výmenu osvetlenia v celej obci. Vedenie obce sa rozhodlo pre druhý variant. Keďže minulý rok sa nám podarilo zrekonštruovať hlavný rozvod s ovládaním verejného osvetlenia, vybaviť potrebné papiere a ističe so Stredoslovenskou energetikou, tak sme sa rozhodli dokončiť verejné osvetlenie celé. Vymenili sa všetky svietidlá spolu s flexibilnými držiakmi, upravilo sa rozmiestnenie a doplnili sa chýbajúce svietidlá. Na určitých častiach sa zrekonštruovali aj rozvody verejného osvetlenia, a tak už niekoľko mesiacov môžeme vidieť úsporu na faktúrach za elektrickú energiu a ušetrené prostriedky postupne vieme investovať do iných projektov obce.

VÝMENA OBECNÉHO ROZHLASU

Tento rok bola na pláne aj výmena obecného rozhlasu. Keďže sa skomplikovala situácia s podielovými daňami a príspevkami od štátu, ale tiež sme mali neočakávané výdavky so zabezpečením testovania a celkovo riešením pandémie Covid-19, museli sme prejsť na úspornejšiu variantu. Koncom novembra nám prišli nainštalovať novú ústredňu, aby sme si ju mohli otestovať a začiatkom roku 2021 by sme pokračovali v realizácii projektu „rekonštrukcia a modernizácia obecného rozhlasu“ a to postupným vymieňaním reproduktorov, ale aj rozvodnej siete.

INFORMATIZÁCIA A ELEKTRONIZÁCIA OBECNÉHO ÚRADU

Informatizácia a využívanie výpočtovej techniky pokročili míľovými krokmi aj v našej obci. Počas júla bol v priestoroch obecného úradu nainštalovaný server, prepojené všetky počítače, a tak sa urobil základ pre elektronizáciu verejnej správy, splnili sa základné podmienky zákona o kybernetickej ochrane, ako aj ďalšie zákonom určené povinnosti. Postupne bude možné podať na obecný úrad všetky žiadosti elektronicky, prostredníctvom vašej schránky, vedenej na portáli slovensko.sk, kde sa viete pripojiť v prípade, že ste držiteľom občianskeho preukazu s čipom. Musíme ešte doriešiť niektoré softvérové prepojenia a nekompatibilitu niektorých existujúcich programových modulov, ale aj nedoriešený stav povinného zverejňovania na CUET (centrálne úradná elektronická tabuľa), ktorý nám robí vrásky na čele. Všetko sa postupne rieši, prepája a veríme, že čoskoro aj v tejto oblasti budeme mať situáciu stabilizovanú a všetko fungujúce tak, ako legislatíva hovorí už niekoľko rokov a obecný úrad bude pripravený, aj v prípade väčšieho počtu žiadostí (ako nás čaká v prípade novej IBV výstavby rodinných domov), riešiť žiadosti rýchlo a efektívne. Momentálne sme lehotu vydania stavebných rozhodnutí pre drobné stavby skrátili na 10 dní a v prípade, že máte všetky podklady pre stavebné konanie v poriadku, lehota na vydanie rozhodnutia je 30 dní.

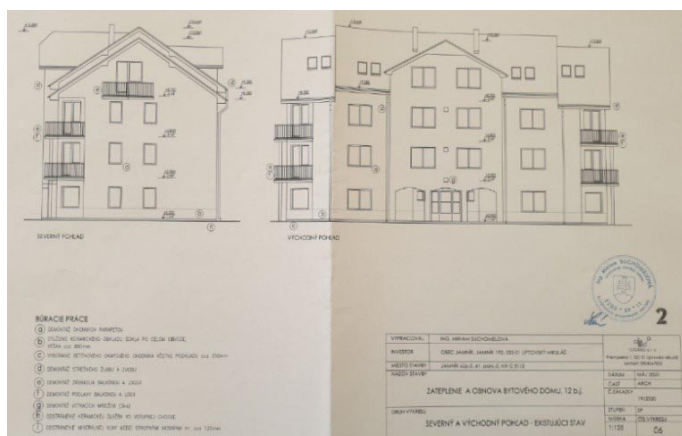
Stretnutie s nájomníkmi obecných bytov – rekonštrukcia obecných bytových domov

Pohľad na západnú stenu najstaršej bytovky

Začiatkom augusta - 5.8.2020 sa vo večerných hodinách konalo stretnutie starostky obce s nájomníkmi obecných bytových domov. Program zahŕňal prerokovanie spôsobu kompostovania v pridelených kompostéroch pre jednotlivé bytové domy, spôsob a financovanie údržby okolia bytových domov, no najmä plán rekonštrukcie a obnovy jednotlivých bytových domov. Obec dala vypracovať projektovú dokumentáciu na obnovu bytového domu súpisné č. 61 (najstarší bytový dom), na základe ktorej chce podať žiadosť o úver zo ŠFRB. Obnova bytového domu by zahŕňala zateplenie obvodového plášťa, sanáciu balkónov, zateplenie povalového priestoru, rekonštrukciu okapového chodníka, výmenu ležatých rozvodov, výmenu kotlov, obnovu a maľbu spoločných priestorov v predpokladanej cene 235 tisíc eur. Starostka vysvetlila všetkým zúčastneným podmienky žiadosti o úver ŠFRB, spôsob financovania a varianty financovania tohto projektu a tiež dopad na nájom za obecné byty. Informovala aj o pláne rekonštrukcie a obnovy ostatných bytových domov v ďalších rokoch.

A. V.

Projektová dokumentácia na obnovu bytového domu č. 62

KULTÚRNE PODUJATIA

STAVANIE MÁJA

Sobotňajší podvečer 30. mája priviedol občanov Jamníka pred kultúrny dom, kde sa chystalo slávnostné postavenie mája. Bola to prvá akcia pandemických opatreniach, na ktorej sa občania mohli stretnúť. Kedže obmedzenia hlavného hygienika nedovoľovali podávať občerstvenie, tešili sme sa aspoň na to, že sa konečne spoločne stretneme. Hasiči už pár týždňov predtým, spolu s urbárskym spoločenstvom, vybrali tohtoročný máj a nechali ho spílený odležať. V sobotu, hneď po obede, sa hasiči stretli pod

Hasiči pri tohtoročnom máji

požiarnou zbrojnicou a vyzdobili ho pestrofarebnými stužkami od výmyslu sveta, aby bol ešte krajší ako minulý rok. Za splnenia všetkých hygienických podmienok sa o 18-tej hodine všetko začalo. Stavanie mája otvorila a prihovorila sa občanom starostka obce Ing. Alena Vlčková. Následne PhDr. Peter Vítek porozprával o histórii stavania májov na Liptove, rozdielne stavanie na prvého mája a na „Ducha“, ako to je zvykom u nás. Po zaujímavých informáciách, týkajúcich sa zvykov a tradícií, hasiči nelenili a za výdatného potlesku začali zdvíhať máj. Sila, šikovnosť a obratnosť našich hasičov sa nezaprela a netrvalo dlho a máj sa už majestátne vypínal nad obcou. Ľudové piesne sa niesli ešte dlho dedinou, kým sme sa všetci rozišli do svojich domovov.

A. V.

Stavanie mája

VÝSTUP NA JAMNICKÉ PLESÁ

Po krátkom liptovskom lete plnom dažďa aj tento rok prišiel koniec augusta a s ním aj výstup na Jamnické plesá. Účastníkov sa nahlásilo viac ako 50. V sobotu ráno o 6 sa všetci horlivci do turistiky stretli pred kultúrnym domom, kde dostali za odmenu tričko od obce, aby sa jednotliví účastníci výstupu poznali a nestratili, následne všetci naskákali do prichystaných áut a vyrazili do hôr.

Oddych turistov pri útulni pod Pustým

Vďaka Urbárskemu spoločenstvu Vavrišovo sa všetci turisti na autách dostali trochu vyššie do Jamnickej doliny, čím ušetrili čas aj svoje nôžky. Z horného rázcestia, každý svojim tempom, vyrazili na Jamnické plesá. Po ceste sme sa kochali pohľadmi na Glosov vodopád, zastavili sme sa a občerstvili v malej útulni, vychutnávali sme si nádherné výhľady a panorámy okolitých kopcov, ktoré sa nám postupne odkrývali. Ošetrili sme pichnutie osou a menšiu nevoľnosť, no všetci sme s úspechom nakoniec dorazili do cieľa cesty ku „dolnému“ Jamnickému plesu.

Počasie sa rýchlo menilo aj vďaka silnému vetru, a tak len niektorí odvážlivci zo skupiny vyrazili ešte do kopcov v okolí. Všetci sme sa napokon stretli pri „dolnom“ Jamnickom plese a o dvanástej sme pomaly začali schádzať do doliny.

Časť turistickej výpravy pri dolnom Jamnickom plese

Síce ošľahaní vetrom, ale s dobrým pocitom, sme všetci opäť na rázcestí skočili do áut a rýchlo sme sa ponáhľali do Jamníka, kde nás už čakal skvelý guláš, o ktorý sa postarali naši šikovní dvorní kuchári z Urbárskeho pozemkového spoločenstva Jamník.

A. V.

Všetci účastníci výstupu na Jamnické plesá

V súťaži o richtársku palicu starostka obce pomáha svojmu družstvu hasiť

Trofej súťaže - richtárska palica

mienky v ich podvedomí a pamäti zostali podnes ako stopy, ktoré vody liptovského mora nezmazali. Každoročne sa na pripomenutie týchto udalostí organizuje „Nedeľa rodákov“ v Pribyline, ktorej súčasťou je aj hasičská súťaž o richtársku palicu. Tento rok v nedeľu 2.8.2020 DHZ Jamník obhajovalo víťazstvo z minulého roka. Nepodarilo sa nám opäť získať triumf, ale bola to krásna nedeľná akcia.

HASIČI

NEDEĽA RODÁKOV

V tomto roku uplynulo 45 rokov od začiatku napúšťania priehradného jazera, ktoré pohltilo 732 rodinných domov v trinástich obciach, sakrálné stavby, kaštieľ a podobne. Vody Liptovskej Mary úplne zaplavili Čemice, Demčiny, starú Liptovskú Sielnicu, Liptovskú Maru, Nižné a Vyšné Dechtáre, Ráztoky, Paludzu, Parížovce, Sestrč, Sokolče a Vrbie. Trnovec zatopili len čiastočne. Hoci Prosiek zostal nedotknutý, jeho osady Nižný a Vyšný Zádiel zanikli. Domovy vtedy opustilo vyše štyritisíc obyvateľov, asi 940 rodín. Spo-

Členovia DHZ Jamník pred nástupom.

Pribylina 2.8. 2020, pripomienka zatopených obcí.

KANALIZAČNÁ PRÍPOJKA V HASIČSKEJ ZBROJNICI

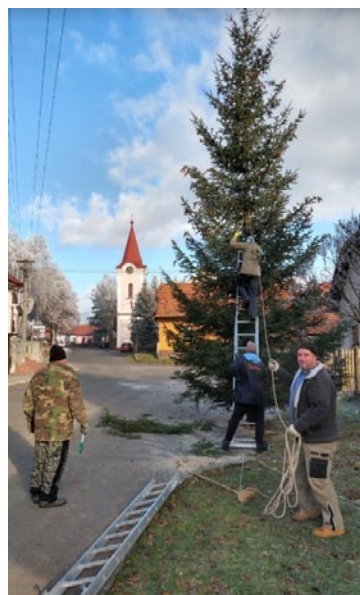
Vybudovanie kanalizačnej prípojky a sociálneho zariadenia v existujúcich priestoroch garáží DHZ

Vzhľadom na príliš veľkú investíciu z prostriedkov obce potrebnú na dofinancovanie prístavby novej garáže (kvôli predpokladaným problémom pri sanácii a spevnení svahu pod cestou a nevhodnému riešeniu priestorov v projektovej dokumentácii vypracovanej k žiadosti o dotáciu z predošlého obdobia) sa vedenie obce rozhodlo, že finančné prostriedky, ktoré mali slúžiť na spoluúčasť projektu „prístavba hasičskej garáže“ sa použijú na realizáciu kanalizačnej prípojky, vybudovanie sociálneho zariadenia a zavedenie kúrenia do existujúcej garáže DHZ. **A. V.**

Pátranie po nezvestnej p. J. Vyšnej

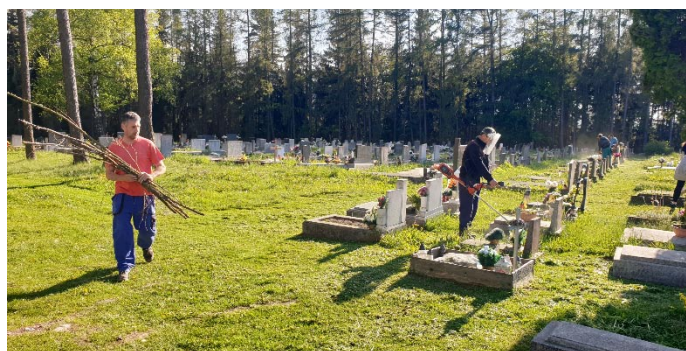
Dobrovoľní hasiči, tak ako vždy, nesklamali a boli celý rok nápomocní pri rôznych akciách, či už išlo o pomoc s údržbou obce, pri kosení cintorína, likvidovaní napadnutých borievkových kríkov hrdzou hruškovou (aby sa nám táto choroba neroznášala po ovocných stromoch v záhradách), ale aj ďalších drobných prácach. Zúčastňovali sa tiež príprav občenských akcií, chystali vatru pri oslavách SNP, organizovali stavenie mája, postavili vianočný stromček. Aktívne sa zapojili pri pátraní po nezvestnej pani Janke Vyšnej a boli vždy pripravení zasiahnuť všade tam, kde bolo treba...

Stavenie vianočného stromčeka

Čistenie skladu

Kosenie a čistenie cintorína

Hasiči pri stavaní vatry

95 ROKOV DOBROVOĽNÉHO HASIČSKÉHO ZBORU V JAMNÍKU

Od jari nás doma uväznili opatrenia proti šíreniu nového koronavírusu, a tak sa až od augusta postupne začali v obciach rozbiehať rôzne akcie a spoločenské podujatia. Preto sme sa aj v Jamníku rozhodli, že spojíme zamýšľané oslavy 95. výročia vzniku dobrovoľného hasičského zboru v Jamníku, ktoré mali byť pôvodne v rámci Dňa obce, so spomienkovými oslavami 76. výročia Slovenského národného povstania. Termín podujatia vyšiel na sobotu, presne na dátum 29. augusta 2020.

V posledných rokoch sa stalo tradíciou, že v rámci osláv SNP sa uskutočňuje aj výstup na Jamnické plesá.

Veliteľ hasičov predstavil prítomným novú zástavu

Tak to bolo aj tento rok. Zraz účastníkov bol 29.8.2020 o 6.30 hod. pred kultúrnym domom v Jamníku. Všetci sa na niekoľkých autách vyviezli do Račkovej doliny a odtiaľ už pokračovali všetci turistickým krokom ku svojmu cieľu. Počasie sa naozaj vydarilo, len nápor vetra robili účastníkom výstupu vrásky na čele.

Pred nastúpenými hasičmi sa hodnotilo a oceňovalo

Niečo po 17. hodine sa začali v areáli futbalového ihriska oslavy 90. výročia vzniku dobrovoľného hasičského zboru v obci. Pripomenuli sme si tak zakladajúce zhromaždenie, ktoré sa uskutočnilo 5. decembra 1825 v priestoroch obecného úradu. Od tohto dátumu tak v obci existuje hasičský či požiarnický zbor, ktorý aj napriek rôznym nepriaznivým udalostiam, obmedzujúcim jeho činnosť, úspešne funguje až do súčasnosti. Hasiči nastúpili pred prítomných s novou hasičskou zástavou, ktorú dala obec vyhotoviť podľa návrhu hasičov. Pokračovali príhovory starostky obce Ing. Aleny Vlčkovéj a predsedu hasičského zboru Pavla Pavkovčeka. Spoločne odmenili za reprezentáciu obce viacerých mladých hasičov. V rámci bloku osláv vzniku zboru uvítali zástupcovia obce do života publikáciu 95 rokov Dobrovoľného hasičského zboru v Jamníku. Plnofarebnú brožúru o dejinách hasičov v obci predstavil prítomným jej autor PhDr. Peter Vítek. Týmto sa malé oslavy veľkého výročia ukončili.

OSLAVY 76. VÝROČIA VYPUKNUTIA SNP

Program po oslavách 95. výročia vzniku DHZ v Jamníku dňa 29. augusta 2020 ďalej pokračoval pripomenutím si 76. výročia vypuknutia Slovenského národného povstania. Pred slávnostným zapálením vatry sa prítomným prihovorel historik PhDr. Peter Vítek a priblížil prítomným atmosféru augusta a nasledujúcich mesiacov roku 1944 až po oslobodenie obce a okolia. Po zahratí štátnej hymny hasiči zapálili vatru. Potom sa už prítomní dali do rozhovorov, tešiaca sa z toho, že sa opäť zdraví stretli so svojimi známymi, bližšími či vzdialenejšími susedmi. Túto príjemnú atmosféru však prerušil dažď. Veľké dažďové kvapky zahnali väčšinu účastníkov osláv pod tribúnu, kde sa v bufete šikovne zvrátili Vilko Vyšný s dievčatami. Pri dobrom čapovanom pive,

Ani partia výboru urbárskeho pozemkového spoločenstva počas výstupu nezaháľala a pripravovala nielen pre turistov, ktorí sa mali vrátiť z Jamnických plies, ale aj pre ďalších účastníkov osláv výborný kotlíkový guláš. Odmenou pre kuchárov a celý personál bolo, že porcie sa veľmi rýchlo míňali a podvečer bol už veľký kotol prázdny.

Oslavy SNP sa začali o 17.00 hodine pietnym aktom položenia vencov obetiam vojny pri obecnom úrade, pokračovali na cintoríne pri hrobe obetí druhej svetovej vojny, pri hrobe partizána Miloša Jesenského a pri pamätnej tabuli učiteľovi Jánovi Devečkovi na bývalej škole.

Pietny akt polôženia vencov pri pamätníkoch padlým z obce

kofolke a nejakom tom poháriku dobre padla aj hudobné občerstvenie, ktoré až do 22.00 hod. miešal náš obecný DJ Július Dzuriak. Priestor pod tribúnou sa tak premenil na tanečný parket a prítomní sa s chuťou bavili.

Ľudia sa po „záverečnej“ začali pomaly rozchádzať do svojich domovov, niektorí ešte viedli dialógy a užívali si túto jedinečnú atmosféru, hasiči strážili tlejúcu vatru až do ranných hodín a bdeli tak nad bezpečnosťou obce.

P. V.

Horiaca vatra, symbol Slovenského národného povstania, oznamovala aj tento rok, že sme na túto udalosť nezabudli

Pred zapálením vatry sa prítomným prihovoriť starostka obce a jej zástupca

URBÁRSKE POZEMKOVÉ SPOLOČENSTVO JAMNÍK

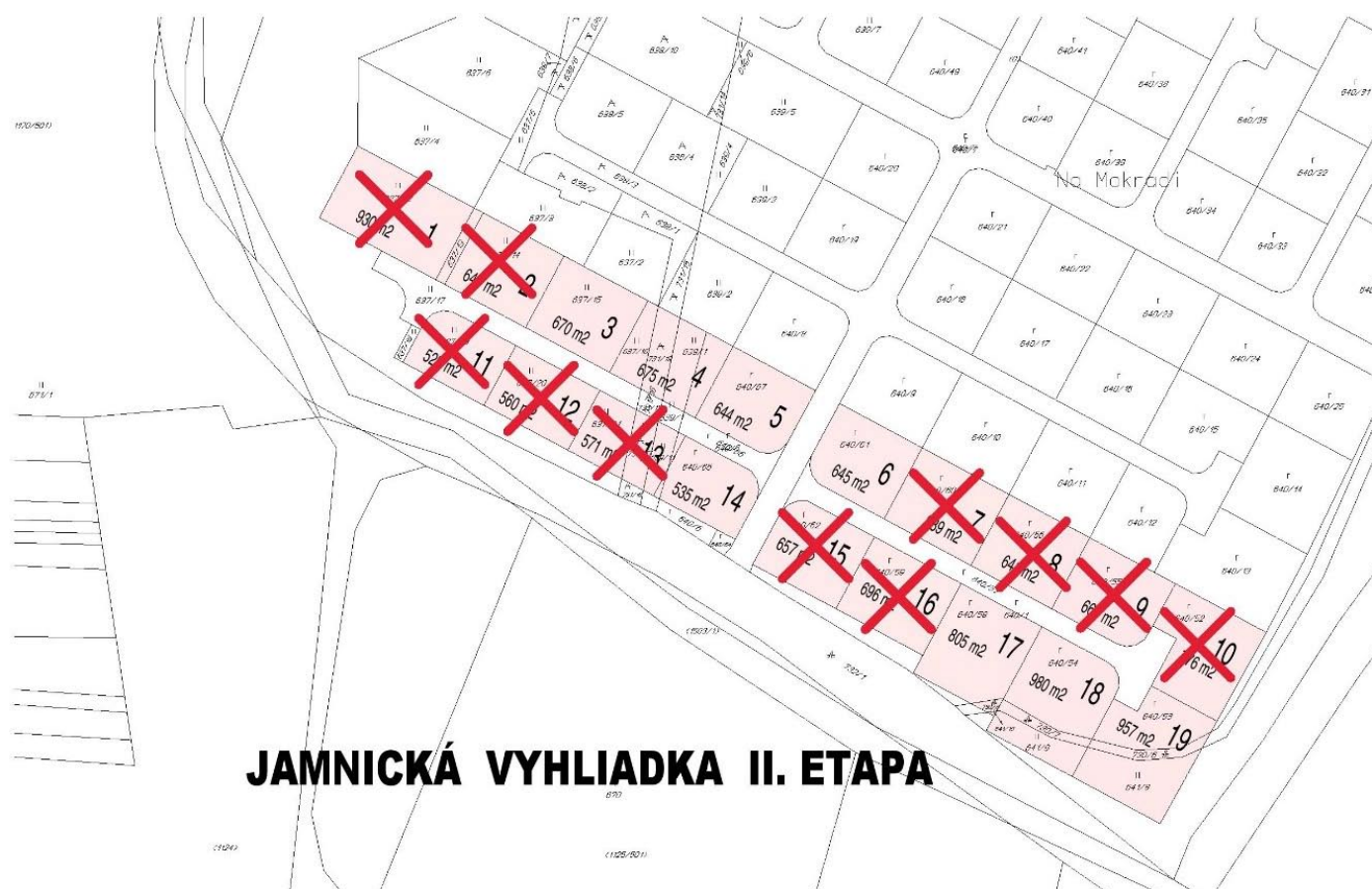

Počas druhej polovice roka 2020 pozemkové spoločenstvo dodávateľsky zabezpečovalo starostlivosť o les. Na výmere približne 5 ha sa vykonala prebierka porastov do 50 rokov. Likvidovali sme aj ďalšie následky kôrovcevej, ale aj veternej kalamity. Vyťažilo sa a predalo 46 m³ dreva. Pokračovali sme v zalesňovaní vyťažených lokalít a vysadili sme 15 tisíc kusov sadeníc. Na ploche približne 11 ha sa vyžívali mladé porasty v lokalitách Siatina, Gabajky a Nemová. Zabezpečili sme aplikovanie ochrany proti tvrdoňovi a ohryzu zverou na výmere približne 13 ha. V letných mesiacoch výbor spoločenstva, v spolupráci s dobrovoľnými hasičmi, brigádnickou formou obnovili hraničné kopce na hraniciach s urbárom v Pribyline. Podobne sme tak v predchádzajúcom roku vyznačili hranice v lokalite Brišňô. V snahe zabezpečiť jednoduchšiu údržbu areálu urbárskej chaty sme kúpili novú traktorovú kosačku.

Prostredie okolo urbárskej chaty je krásne

Preventívne opatrenia proti šíreniu nákazy COVID-19 pokračovali až do letných mesiacov. Aj napriek ich postupnému uvoľňovaniu sa výbor UPS Jamník zhodol, že nedokáže zabezpečiť riadne valné zhromaždenie spôsobom, aký vyžadovali hygienické usmernenia. Keďže naše pozemkové spoločenstvo musí aj naďalej plniť úlohy tak, aby sme dokázali zhodnocovať náš majetok resp., aby sme predišli škodám, ktoré by nečinnosťou orgánov UPS mohli vzniknúť, rozhodli sme sa podľa vzoru viacerých okolitých spoločenstiev, ale aj na základe právnej analýzy, zorganizovať aj my valné zhromaždenie formou písomných poverení pre členov výboru spoločenstva. Takto sa nakoniec valné zhromaždenie uskutočnilo 17. júla 2020 v priestoroch kultúrneho domu. Viacerí, písomne vyzvaní členovia, zodpo-

Firma Regionálny rozvoj Liptova s. r. o. v L. Mikuláši úspešne pokračuje v prenajímaní stavebných pozemkov www.pozemkynaliptove.sk

Účastníci brigády na obnove hraničných kopcov

vedne poslali splnomocnenia. Tak bolo zasadnutie uznášaniaschopné a mohli sme tak zabezpečiť kontinuitu práce urbárskeho spoločenstva. O výsledkoch valného zhromaždenia sme potom informovali na našej stránke.

Aj v priebehu druhej polovice roka pokračovali práce na príprave stavby inžinierskych sietí v lokalite Jamnická vyhliadka. Celá administratíva sa od začiatku roka zdržiavala najmä opatreniami proti šíreniu nákazy COVID-19, ale najmä s ďalšími podmienkami štátnej ochrany prírody. S prácami na výstavbe inžinierskych sietí by sa tak malo začať v jarých mesiacoch roka 2021. Momentálne investor úspešne prenajíma posledné pozemky (obr.).

P. V.

ECAV LIPTOVSKÝ PETER

V posledných dňoch veľa premýšľam o ministroch. Na jednej strane o tých „hore“, o ľuďoch, ktorí na svojich pleciach nesú obrovskú zodpovednosť za našu krajinu, za našu budúcnosť. Nikdy som ministrom byť nechcela ☺, ale v týchto dňoch to platí stonásobne. Nezavídím im rozhodnutia, ktoré musia prijímať, reakcie, ktoré musia strpieť, vyčerpanosť, ktorú musia pociťovať. Sú vo veľmi ťažkej situácii. Preto Božie slovo pozýva tých, ktorí nasledujú Ježiša Krista, aby: ... sa konali prosby, modlitby, príhovory a ďakovania za všetkých ľudí, za kráľov a za všetkých vysoko postavených, aby sme tichým a pokojným životom žili v úplnej pobožnosti a statočnosti. (1. list Timoteovi 2, 1-2) Máme výsadu modliť sa aj za našu vládu a našich ministrov.

Omnho viac však premýšľam o iných ministroch. Slovo minister totiž znamená služobník a práve takýto „ministri“ sú hodní našej vďaky a úcty. Tento rok prežívame niečo veľmi, veľmi zvláštne, výnimočné. Prežívame obdobie, v ktorom sa nám rúcajú nielen všetky naše plány, ale v ktorom sa mení väčšina vecí, na ktoré sme boli zvyknutí, ktoré sme vnímali a vnímame ako „zaslúženú“ samozrejmosť. Zrazu

PANE POSTARAJ SA TERAZ PROSIM,
O TÝCH KTORÍ NÁM SLUŽIA.

nemôžem ísť do obchodu, kedy chcem, nemôžem cestovať, ako som bola zvyknutá, nemôžem ísť do spoločenstva cirkvi, ani do kina... Jednoducho som obmedzená v desiatkach rôznych, predtým bezproblémových vecí a ešte aj musím nosiť nepohodlné rúško. Všetko toto dohromady vyvoláva v mnohých ľuďoch stres a nepokoj. A takýto stres má zaujímavý efekt. Predstavte si plný, plnučný pohár, do ktorého nevidíte, neviete, čo v ňom je. Až keď do neho buchnete, vyleje sa z neho to, čo v ňom je. Presne to robí stres s nami ľuďmi. Na prvý pohľad nevidíte, čo v nás je (to len Pán Boh vidí pod povrch), ale keď sme zrazu v nepríjemnej situácii, v problémoch, niekto nám berie niečo, čo považujeme za samozrejmú, tak sa z nás niečo vyleje, vykypí. To, čoho sme plní. A nie je to vždy pekné. Keď vidím, čo ľudia okolo mňa zdieľajú na sociálnych sieťach, keď vidím rôzne komentáre, hodnotenia a hejty, opäť sa mi potvrdzuje to, čo hovorí Božie slovo už 2000 rokov: *Zvnútra, totiž z ľudského srdca, vychádzajú zlé myšlienky, smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá, chamtivosť, podlosť, podvody, neviazanosť, závistlivé pohľady, rúhanie, pýcha, pochabosť.* (Marek 7,21-22) A práve v takejto situácii plnej dusna a zloby o to viac oceňujem úplne iné správanie sa. Menej kriklavé a omnoho krajšie. Vidím množstvo slúžiacich ľudí, ministrov v tom najlepšom slova zmysle. Počnúc zdravotníkmi, ktorí (nielen počas testovania), ale každý jeden deň zo seba vydávajú nesmierne množstvo síl, len aby pomáhali a slúžili. Opýtajte sa tých, ktorí pracujú na covid oddeleniach, aká je ich služba! Je tu aj množstvo ďalších ľudí, vzácnych v tom, že nefrlú, nenadáva, ale hľadajú kde a ako pomôcť, čo urobiť, ako byť užitoční. Od konkrétnej pomoci až po slová povzbudenia. Možno ich nikto nevidí, málokto ich začuje, ale oni s láskou pomáhajú. Iste ste aj vy zažili službu takéhoto človeka. V posledných dňoch bol napr. zdieľaný príspevok o anonymnom človeku, ktorý nechal ruže na sedadlách autobusu, či chryzantémy na cintoríne - pre hroby, o ktoré sa nemá kto postarať. Vďaka Bohu za každého takéhoto človeka, za jeho povzbudzovanie, za jeho službu a pomoc.

Takí boli aj bratia, ktorí svojpomocne, z lásky a zadarmo opravili vstupné dvere do kostola v Jamníku, opravili celý vstup a sokle, aby aj táto vzácna pamiatka pekne vyzerala. Nemuseli, ale chceli. Vďaka im za to.

Je ľahké frflať, nadávať, rozsievať nenávisť a pritom nič nerobiť. Omnoho ťažšie je byť „ministrom“ - služobníkom všade tam, kde sme a kde treba. Povzbudzujem k tomu nás všetkých, aby sme pomáhali, pretože situácia nie je ľahká a tak skoro sa nezlepší. Učme sa od tých, ktorí sú ochotní k službe a potom bude aj ten svet okolo nás vyzeráť o niečo lepšie.

Daniela Mikušová

Verbi Divini minister (služobník slova Božieho)

ŠPORT

FUTBAL

Vítaný pokrik po zápase so Svätým Krížom.

Po zmiernení opatrení počas prvej vlny pandémie sa športovci koncom júna znovu vrátili na svoje športoviská. Futbalový oddiel prihlásil v lete do nového ročníka, okrem družstiev dospelých a žiakov, po dlhých rokoch aj mužstvo dorastu, ktoré sme vytvorili spoločne s obcou Vavrišovo. Celú jesennú časť sme nestihli dohrať, lebo začiatkom októbra boli športové podujatia znovu zakázané. Mužstvo dospelých sa tak momentálne nachádza v tabuľke na 10. mieste, dorastenci sú na 7. mieste a žiaci na 4. mieste.

S vedúcim tímom tabuľky Hrboltovu sme prehrali 1 : 5

STOLNÝ TENIS

Začiatkom augusta sme si na víkendovej akcii Obecná futbalová liga - finále 2020 v Jamníku na Spiši pripomenuli 54. ročník družby medzi našimi obcami. Prvý spoločný priateľský zápas sa konal na konci júla 1966 u nás v Jamníku a odvtedy sa priateľstvo nepretržite udržiava. Súčasťou tejto akcie okrem futbalu bol aj stolnotenisový turnaj družobných obcí. Turnaj bol napínavý no nakoniec naše stolnotenisové družstvo vyhralo 10 : 8, ale nebolo to vôbec o skóre

a výhre alebo prehre, ale hlavne o priateľských vzťahoch, dobrej nálade a príjemnej atmosfére. Sme radi, že sa táto dlhoročná družba naplňa nielen na papieri, ale hlavne sa udržiavajú priateľstvá a budujú dobré vzťahy medzi ľuďmi, rodinami. Veď sme predsa všetci Jamníčania, či už spišskí alebo liptovskí a tešíme sa spoločnej prosperite obidvoch obcí.

Stolní tenisti sa vďaka sponzorovi Ing. Mariánovi Lazárovi tešia z nových pingpongových stolov.

Starostovia družobných obcí Ing. František Pavol a Ing. Alena Vlčková

Družobné vzťahy medzi obidvomi obcami udržiavajú aj stolní tenisti.

Naša starostka odovzdávala na Spiši ocenenia víťazom obecnej futbalovej ligy

Športovci sa na jeseň stretli len na brigádach, na ktorých dorobili terénne úpravy okolo chodníkov, opravili vstupnú bránu a povyrabávali napadané lístie.

S opravou vstupnej brány nám pomohol Ing. Ján Sochor.

Brigády v areáli štadióna 17. novembra 2020

POZNÁVAME SA

Prostredníctvom rozhovorov, príbehov, článkov a fotiek vám v cykle „POZNÁVAME SA“ chcem predstaviť ľudí, ktorí sú niečím zaujímaví a výnimoční a majú jedno spoločné - Jamník.

V tomto čísle Vám predstavím Mgr. Danielu Mikušovú, pani farárku cirkevného zboru ECAV na Slovensku Liptovský Peter, pod ktorý patria obce Vavrišovo, Liptovský Peter a Jamník. Našou zborovou farárkou je od roku 2002. Kráča v šľapajách svojho otca, ktorý je jej vzorom. Vo svojom voľnom čase rada číta knihy a venuje sa Misii na Níle. Som rada, že si našla čas na tento rozhovor.

Narodila som sa v roku 1973 (28.11.) v Revúcej a pár rokov som rástla na fare, kde rástol aj Pavel Dobšínský, v Sirku. Najväčšiu časť detstva som prežila na východe, v Lopúchove a pár rokov aj v Novohrade, potom pri Topolčanoch či na Orave. Po skončení EBF UK som bola ordinovaná v Kežmarku a slúžila som v cirkevných zboroch Hontianska Vrbica, Ivančiná a teraz Liptovský Peter. S radosťou slúžim aj misijnej organizácii Misia na Níle, ktorá pomáha ľuďom v krajinách pozdĺž Nílu a prináša im evanjelium.

Počuli ste o Jamníku predtým ako ste sem prišli?

Obávam sa, že nie. Z Liptova som poznala asi len Pribylinu, kde pôsobila krstná mama mojich sestier. Ale Jamník mi vôbec nebol známy.

Spomeniete si na nejakú zaujímavú/vtipnú/veselú príhodu z Jamníka/s Jamničanmi?

Myslíte situáciu, keď istý nemenovaný besiedkár, po upozornení, že si deti nemajú pýtať rezeň bez prílohy, prišiel a spýtal sa: pani farárka, môžem rezeň s rezňom?

Stretli ste v Jamníku niekoho, kto je pre Vás výnimočný?

Veľa ľudí. Spoznala som tu ľudí láskavých, obetavých a slúžiacich, ktorí sú mi príkladom a oporou. Ľudí verných a vytrvalých vo svojej viere. Ľudí s neľahkými osudmi, ktorí si napriek všetkému zachovali radostného ducha. Teším sa, keď sa s nimi môžem stretnúť, keď s nimi môžem pracovať bez ohľadu na to, či sú ešte maličky alebo už „veľký“.

Čo máte na svojej práci najradšej?

Prácu s ľuďmi – aj keď som poriadny introvert a nie je to pre mňa ľahké. Ale veľmi rada vyučujem Božie slovo, debatujem s ľuďmi. Každé vyučovanie, každá debata sú pre mňa výzvou a nútia mňa samú premýšľať a vzdelávať sa, čo je pre mňa osobne veľmi, veľmi dobré. Mám rada aj prácu s mladšou generáciou, omladnem trochu, trochu viac sa nasmejme a poteším. A to všetko mi teraz veľmi chýba.

Je pre Vás ťažké alebo ľahké napísať každý týždeň novú kázeň?

To je naozaj veľmi rôznorodé. Vždy to začína hľadaním biblického textu. Niekedy si ho hľadám podľa témy nedele, či sviatku, inokedy ma osloví text, ktorý som v tom týždni čítala. To slovo sa musí v prvom rade dotknúť mňa, aby som s ním potom mohla pracovať. Občas sa stane, že si napíšem pol kázne a celé to vymažem, pretože „to nie je ono“ a musím začínať odznova. Niekedy je to ľahšie, viem vyjadriť to, čo mi práve to Božie slovo hovorí a inokedy sa s tým natrápim a aj tak nie som nakoniec spokojná. Vďaka Bohu, to od mojej spokojnosti nezáleží. Dôležité je, ako koná Duch Svätý v srdciach tých, ktorí počúvajú. Počas roka je to cca 170 strán kázni na služby Božie a sviatky.

Zborová farárka
s mamou a sestrou

Čo Vás v najbližšom období čaká?

Tak ako nás všetkých, aj mňa čaká Advent a Vianoce. Len pre mňa asi trochu iné ako pre väčšinu ľudí okolo nás. Advent je pre nás kresťanov nielen čas nákupu a upratovania (aspoň by nemal byť), ale skôr čas pre stíšenie sa, čas premýšľania a čas pokánia. Presne tak ako pôstne obdobie pred Veľkou nocou. Počas Vianoc si totiž pripomínáme narodenie Spasiteľa. Toho, ktorý prišiel, aby spasil, zachránil hriešnikov. Ak chce človek prežiť ozajstné Vianoce, teda radosť z príchodu svojho Spasiteľa, musí poznať, ako veľmi Ho potrebuje. A to nie je možné bez skúmania svojho vnútra a bez pokánia.

Preto v našich zboroch pribúdajú večerné služby Božie, ktoré vedú ľudí práve k takémuto stíšaniu a premýšľaniu. Pripravujem sa na Vianoce, hľadám, akým spôsobom osloviť aj tých, ktorí prichádzajú do spoločenstva zriedkavejšie. Pripravujeme niečo s deťmi, niečo s dorastencami, ale popritom fungujú aj ostatné aktivity zboru ako biblická hodina, ženská skupinka, aj keď momentálne online.

V úvode som spomenula Misiu na Níle. Ako ste sa dostali k práci v nej a čo Vás na nej teší?

K práci pre Misiu na Níle som sa dostala cez priateľstvo so Švajčiarskou misou viery, ktorá tu na Slovensku pripravuje skvelé programy pre deti, mladých a rodiny. Počas praxe v ich centrále vo Švajčiarsku som tam zažila konferenciu Misie na Níle a stretla sa s misionármi z Afriky. Bolo to niečo, čo sa ma veľmi dotklo. Napriek tomu, čo sa u nás na Slovensku hovorí, uvedomila som si, akí bohatí sme, koľko požehnaní dennodenne dostávame. Začali sme aktívnu spoluprácu medzi Misiou na Níle a bývalým zborom v Ivančinej a postupne sme sa zblížili. Pred pár rokmi som prijala úlohu riaditeľky MN na Slovensku a mojou úlohou je zabezpečiť preklad a distribúciu materiálov, zorganizovať konferenciu i prednáškové turné. V tomto roku sme tu napr. mohli privítať MUDr. Emada, riaditeľa Nílskej nemocnice v Nagade (Egypt). Nádherný človek, s ktorým sme prežili pár veľmi povzbudzujúcich dní. Teší ma, keď môžeme povzbudzovať ľudí u nás na Slovensku k pomoci tým, ktorí sa majú násobne horšie ako my. Keď vidíme a vnímame biedu ľudí, s ktorými Misia na Níle pracuje, vedie nás to k vďačnosti za všetko to, čo máme, k súcitu s tými, ktorí majú oveľa menej, k obetavosti a ochote deliť sa. A to z nás robí iných ľudí.

Je Advent, blíži sa čas Vianoc, Váš ocino bol farár a preto ste už od detstva tieto obdobia prežívali inak ako väčšina z nás. Ako ste Vianoce vnímali ako dieťa?

Myslím, že rovnako ako všetky deti. S očakávaním, s radosťou. Možno s tým rozdielom, že nás rodičia nikdy neučili o Ježiškovi a my sme vždy vnímali, že darčeky sú od našich rodičov. Ale radovali sme sa rovnako, bolo to pre nás rovnako čarovný čas. Tešili sme sa na medovníky, stromček, na služby Božie - dodnes si pamätám, ako som stála na verande, videla ako v tme svetia svetlá mnohých áut a ja som sa tešila, koľko nás opäť bude - na prázdniny, na sneh, jednoducho na všetky tie veci, ktoré deti milujú. Neriešili sme (a stále neriešime ☺) veľké upratovanie, kopec koláčov, kopy jedla, ale boli sme spolu a bolo nám dobre.

Pre ocina a samozrejme aj maminu to bol veľký pracovný záber, služby Božie a kážeň skoro na každý deň, mamina viedla detskú besiedku, pripravovala programy a vtedy ani zďaleka neboli také vymoženosti ako dnes. No aj tak sme mali radostné a veselé vianočné sviatky.

Čo by ste odkázali Jamníčanom?

Aby prežívali pokojný Advent a pokojné a požehnané Vianoce. Bez zhonu a nervozity. Vianociam občas hovoríme, že sú to sviatky Božej lásky, pretože si počas nich pripomínáme (Pán Ježiš sa samozrejme nenarodil 25.12.00), že Boh Otec z lásky poslal svojho Syna na túto zem, aby obeťou svojho života zachránil ľudí a obnovil to, pre čo sme boli stvorení - vzťah s naším Nebeským Otcom. Keď si toto uvedomujeme a toto prežívame, tak máme vo svojich životoch pokoj, aký dáva len a len Pán Ježiš.

Nech teda budú Vaše Vianoce vyzerat' akokoľvek, aj keď možno nebude môcť prísť širšia rodina, aj keď by sme nemohli mať tradičné služby Božie a nezaspievali by sme si Tichú noc - nevádi. Vianoce boli a sú aj bez toho dňami, kedy môžeme nanovo prežívať to, že sme milovaní Svätým Bohom. A to je pravý Dar Vianoc. Želám Vám, aby ste Ho našli.

Z. S.

JAMNÍCKE POVEDAČKY

MÁTOHY

O mátohách rozprávali kedysi staré ženy pri páračkách, ale u nás, u starých rodičov v Jamníku, sa rozprávalo najviac, keď boli deti malé a takmer každú nedeľu, keď sme prišli na návštevu do Jamníka. Na obed bývala hovädzina so „švábku na pyré a ugorka“. Tak sa po obede dobre rozprávalo aj počúvalo. Zdrojom rozprávania bola stará mama Ľudka. Starký Miško jej robil vtipnú kontru a usilovne jej rozprávanie dopĺňal, prípadne vtipne spochybňoval.

A tak starká rozprávala: „Ved' to nie je až tak dávno, ved' to len voňády, keď môj brat Jožo bou mládenecom a chodiu na lúky na griby. Raz, keď sa okolo obeda vracau z Lúk s rubcákom gribov – bol asi tak niekde pri studničke na Duchách, keď za sebou začuv šušťanie a sem - tam aj dupot, akoby za ním mladý medveď bežau. Bát sa nebáu. Ved' mau v ruke bakuľu a dobre nohy. Ale napokon mu nedalo a obzreus sa. Krvi by sa v ňom nedorezau z toho, čo videu. Až mu nohy neboli na nič, lebo mu zdreveneli. Za ním sa kotúľalo čiernô klbko, veľkô asi ako filpas plný zemiakovej vňati. Keď sa dostau z prvého ľaku a čudo sa prikotúťalo bližšie kuňmu, zbadau že to je klbko hadov. Po dneskajšie dni nevie, akje

Klbko hadov

hady to boli, vrietenice a či čo. Ešte stačíu skríknúť RATÁÁ a nohy začali poslúchať. Odvrátiu sa a poďme ho domov. Dobrý kus už bežau, keď za sebou počuv ranu, ako keď nafuknuť prasačí mechúr praskne. Stačiu sa ešte obzrieť, či sú hady ešte tam, ale už neboli. S rubdzákom s popučenými gribami a riadne vynáčený vbehou ku mame do pitvora. Mama mu zhundrala, čo sa šalie, že jej hrnce na polici pobije, či ho had ujeu, že sa tak náhli. „Veru ma skoro hady dostali“, hovoril zadychčaný Jozef. Keď mame všetko porozprávau, tak ho aj napomenula: „Buď rád, že si tak obišieu. To boli hady a dozaista naozaj duli kameň. Vavela som vám všetkým, že keď ste v hore, o dvanástej na obed, treba sadnúť pod veľký strom - dub, lebo smrek, či borovicu, pomodliť sa, zajesť si. Nie sa na cesty vydávať. Tak si to pamätaj a raz to povedz aj tvojim deťom a vnukom!“

ČIERNA ŽENA

Najviac sme sa vždy báli divej ženy od Podturne, ktorú niektorí ľudia vraj na vlastné oči videli. A jeden príbeh nám vyzoprávala aj stará mama:

„Ktovie, čo Mišo videu. Niečo istotne videu, veď pred obedom istotne nepiu. Veď bou sám. Aj Mišovi Kuchárik sa prihodilo, a to už teraz, za družstva. Bol po voľačo pre družstvo na koňach v Potúrni. Keď sa vracau domov, pri novom potúrňanskom cmiteri si hovorí, že zide z voza, troška sa popri voze prejde a aj koňom odľahčí. Kone zastaviu, zišieu dolu z lojtriaka. Len čo sa postaviu na zem, až ho trhlo. Konča voza sedí, nie mladá, nie stará, no peknej postavy žena v čiernom. Nuž sa jej prihovoriu. Ženička, kde ste sa tu zobrali a kamže?

Cudzia mu bola, takže sa ku nej ide pozrieť. Ale hvo, žena mu vystrela ruku hore dlaňou proti nemu na znamenie – bližšie nechod'. V zdraví sa prevezte, kde vám treba, zašomrau si Mišo popod cigaru a kývnuv rukou, ako Pánboh na Oravu a brau sa s koňmi hore závozom. Keď vyšieu závozom ku Velíngu, sadnuv na lojtriak a išieu ďalej. Kto ho vie, či na tetku konča voza zabudou, alebo mu predsa len kúsok lepilo, či to nie je voľajaká mátoha. Keď prišieu ku dedine a videu prvie domy. Pozreu sa napravo, na starý závoz od Jamníčka. Tým sa chodilo do Jamníka zo starej Potúrne, ktorá stála medzi Vartou a starým potúrňanským cintorínom, popri starej ceste do Petra. Aj toto mu prišlo na rozum a pripomenulo mu, že má konča voza čiernu ženu. Obzreu sa, ale ženy už nebolo. Len čierny batôžtek sa drgáňau na voze, idúcom po hrboľatej ceste. No pokrútiu hlavou a išieu ďalej, hútajúc, čo s tým čiernym batôžtekom bude robiť, ak v tom je dačo zlô. Keďže už aj Mišovi ťahalo k šesťdesiatke, nechceu si priznať, že sa toho batôžteka aj báu, pretože išli po Jamníku

Herman Kern, Starena (1877)

všeliaké máťavé rozprávania. Ale ozvau sa v Mišovom želúdku hlad, tak pohnau pejkou a ponáhlau sa k maštali, ktorú malo družstvo v bývalom bujačenci v humne na začiatku dediny. Ako zosadau z voza, zas mu prišieu na rozum batôžtek, zabudnutý čiernou ženičkou konča voza. Keď sa v tú stranu pozreu, zistiu, že čierneho batôžteka niet. Hútau, či ho stratiu, alebo či sa preň čierna žena vrátila. Keď batôžteka niet, tým lepšie. Prekrížiu nohy podľa starieho zvyku a po kresťansky sa prežehnal. To pre zicher, aby ho v noci neprišlo mátať. Mau aspoň večer v krčme pri pive chlapom čo porozprávať. No a takto sa príbeh zachovau.“

O STRIGÔŇOVI

Rozprávania o bosorkách a čarodejníkoch má každá dedina. My sme počuli od starej mamy Ľudky takéto príbeh:

Hovorilo sa ku nim „do šmikne“. Už sa ani nevie, či si malý kamenný domček na mieste zhorenej drevenice postavili Adam sám, alebo so svojou ženou, ktorá bola z Jamníka. On pochádzau z Jakubovian. Nebou to človek zlý, liečiu bylinami, všelijakými masťami, prikladaním kameňou na telo, zariekavaním, predpovedal do budúcnosti, aj do minulosti nazrieť vedeu. Hohovorilo sa o ňom, že je vedomec a že vie čarovat' a pramieňať sa, ako aj iné čary. Poručiu mu to vraj voľajaký predok. Tomu vedomstvo poručili jeho predkovia až stáročia dozadu, od čias starých bohanov, čo žili na majetkoch pánov z Velingu. Aj títo páni z Velingu boli vtedy bohania. Kresťanstva v tých časoch v tomto kraji ešte nebolo.

Niektorí ľudia vtedy hovorili, že si variu odvar z jedovatých plávok. Keď odvar vypiu, dostávajú všakovakie videnia a schopnosti, aj veštiu, vedu čajmi a masťami uzdravovať ľudí, ale aj sa premieňať na zveri, s dušou cestovať, pričom mu nehybnô telo ležalo doma na posteli. No ale čo ľudia videli, o tom si aj rozprávali. Tak jedna suseda, čo si kuňmu chodila večer po mlieko, ho videla ako kravu podojiu, premeniu sa na žabu a cicau krave z cecka. Zlŕakla sa, vzala vily a žabu spak vilami mlátila, až odsákala a skryla sa. Tetka ráno nevedeli, či sa jej to sínivalo, či to bolo naozaj. Hovorí sa, že ženský jazyk

dlhší a ostrejší ako turecká šabl'a. Tak tá suseda sa s príbehom hneď druhý deň podelila susede ďalšej. Ani jej nedorozprávala a suseda jej hovorí: „Počúvaj, to sa ti nesnívalo, dobre si ho obzri dnes, je na dvore celý na tvári dobitý, ruku má oviazanú a kríve. Dobre si mu musela včera naklásať tými vilami.“ A nazaj, dobre si ho cez kríčky obzreli, ale sa báli, aby ich nevideli, či inakšie nezacítia. Je už ten vedomec na pravde Božej, no hovorí sa že kúsok vedomstva komusi v Jamníku odovzdať stihnúv.

HORE VARTOU

Starý otec Miško chcel s vážnou tvárou potvrdiť rozprávanie staršej Ľudky a začal rozprávať: „Aj mne sa prihodilo. Išieu som raz v piatok zo šichty posledným vlakom od Mikuláša. Vystúpiu som na stanici v Potúrni, že pôjdem hore závozom, alebo poza kryptu, tam nie je tak strmno, starou jamnickou cestou, cez starú Potúreň do Jamníka. Idem si tak idem, bolo asi pou dvanástej v noci. Obišieu som kryptu – mátož sa nebojím. Asi v polovici kopca zrazu – BAUCH a už som bou na zemi. Hovorím si, čo je? Pozviechau som sa a idem ďalej. Urobiu som zopár krokov a zas, BAUCH a bou som na zemi. No a kotúľau som sa až dolu pod kopec.“

Starká Ľudka sa hneď ozvala: „A po čo si sa terigau popri tej hrobke, veď vieš, že tam odjakživa mátalo! No a čo potom sa dialo?“

Starký však s úsmevom pokračoval: „No pobrau som sa a pod' ho tretí raz hore brehom. Ale zasa nič. Vyšieu som kus vyššie, no a zas ma bauchlo o zem. Hovorím si, nič Mišo, dnes domov nedôjdeš. Ostau som ležať na zemi, tašku som si dau popod pazuchu, hlavu položi u na chopok a zaspau.“

„A sa ti snívalo?“ bola zvedavá starká. „Nič sa mi nesnívalo. Do rána som vytrezveu a poľahky som prišieu domov.“ Starká jeho rozprávanie dokončila, že či ho haňba o zem nehodí, zamiešať sa ako zátrepok do vážneho rozprávania s takouto sprostosťou.

AKO BOSORKA ŽENE POČAROVALA

Často sa v minulosti vraj stávalo, že ľuďom počarovala zlá bosorka. Stará mama nám často rozprávala, že v Jamníku bosorka jednej žene tak počarovala, že na ňu „zlô v noci kľakalo“. Vraj to bol zvláštny stav, keď sa človek v spánku zrazu nemohol pohnúť ani rozprávať a cítil, že mu niečo sedí na hrudi.

„Jednej žene z Jamníka zlá bosorka počarila a kľakalo na ňu. Stávalo sa to v noci, keď to na ňu prišlo. Žena len chrčala a nemohla sa na posteli ani hnúť. Muž aj deti ju chceli ratuvať, ale nevedeli čo robiť. Mysleli si, že v kříči nastala jej posledná hodina. No po chvíli kříč ustau a žena precitla. Na druhý deň boli aj u dochtora, ale ten nič nezistiu. Kľakalo na ňu od tých čias každej noci a muž aj s deťmi boli z toho riadne vynáčené. Nešťastná žena tak zašla do mesta, ku starej cigánke - vedomkyňi. Tá jej poradila, aby si na pravé poludnie na šparhéte posúch upiekla. Ten posúch mala vziať zo sebou o pol noci na záchode – latríne vyhrýst do ňho uprostred dierku. Cez dierku vraj uvidí tú bosorku, čo jej počarila.“

Žena urobila všetko, čo jej vedomkyňa poradila a pozrela sa na záchode cez dierku v posúšiku. Jój, a keď uvidela cez ňu akúsi starú hrbatú, šedivú ženu, veľmi sa preľakla. Nepoznala ju, veď v dedine, ani okolí taká nebývala. Preto zašla zase za vedomkyňou. Tej vyrozprávala všetko, čo urobila a čo videla. Stará cigánka ostala zadumaná pozeráť na smutnú ženičku a vyložila čo to vlastne videla. Tá stará žena bola vraj bosorka, ktorá žila v Jamníku už veľmi dávno. Bola hrbatá, nik ju nechce a tak sa dala na bosoráctvo. Aj po smrti kľakala na mladé pekné ženy, ktoré mali deti.

Keď vedomkyňa dohovorila, dačo zamrmľala popod nos, zarehotala sa nahlas a podala nešťastnej ženičke vrecúško smradľavých bylín. Mala si ho dať na noc pod vankúš a od jedného do druhého splnu na ňom spávať. Potom mala vrecúško na dvore spáliť. Žena tak urobila a od tých čias na ňu už nikdy neklakalo.“

J. V.

EPIDÉMIE CHOLERY V JAMNÍKU

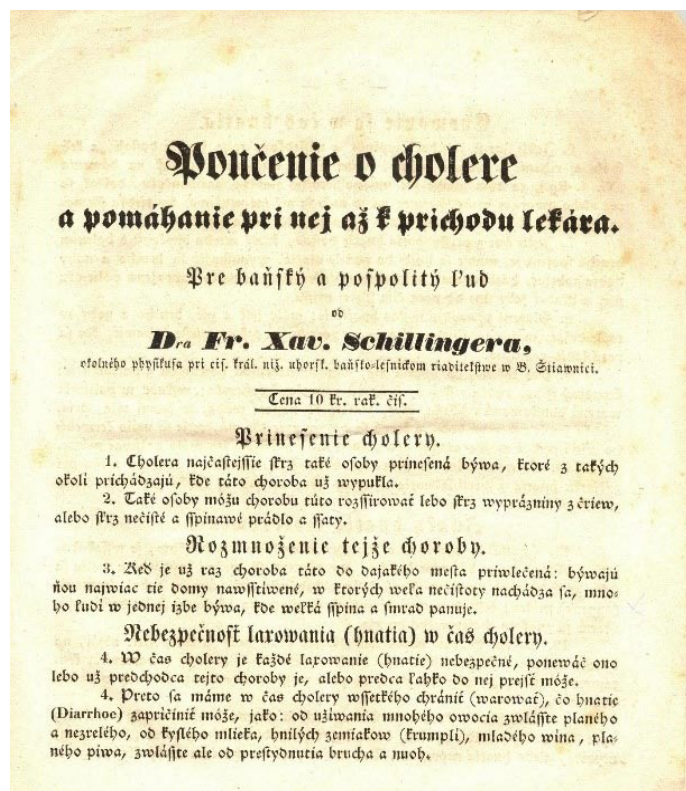
V priebehu 19. storočia sa objavila nová choroba – cholera. Podľa starších prameňov mala táto choroba pôvod v Ázii. Ochorenie sa prejavovalo výraznými hnačkami a zvracaním, ktoré bez znalosti infúzne liečby spôsobovali následne úplné odvodnenie organizmu a zlyhanie základných životne dôležitých orgánov. Preto boli najviac postihnuté nižšie a vyššie vekové skupiny obyvateľstva, teda deti a starší. Cholera sa šírila najmä zlou hygienou a bola preto nazývaná aj chorobou „špinavých rúk“.

Liptov aj väčšiu časť dnešného Slovenska postihli v 19. storočí viaceré epidémie cholery. Najväčšia v roku 1831 a menšie v rokoch 1855 a 1872 – 1874.

Už pred vypuknutím prvej epidémie v Liptove bolo 15. júla 1831 vydané krajinské nariadenie, ktoré malo zamedziť šírenie cholery. V mestách boli ustanovení komisári. Zvláštny dozor mali mať nad skupinami, ktoré žili kočovnými životom, ako napríklad: žobráci, Rómovia či židia a mali prísne zakázané premiestňovať sa. Ak by sa však aj napriek tomu vyskytli skupiny, ktoré by príkaz porušili, mali byť takýto jedinci uzavretí na 20 – 42 dní v zvláštnych kolibách až do ich presunu do miesta odkiaľ prišli. Podozrivé prípady chorôb sa mali okamžite hlásiť lekárom. Obce sa mali zaopatriť príslušnými liekmi a v každej malo byť vyčlenené miesto pre zhromažďovanie chorých na ich potrebné ošetrovanie. Aj pltníci mali prepravu po Váhu prísne zakázanú. Ak by sa však našiel pltník, ktorý by zákaz porušil, mal byť strážnym oddielom okamžite na mieste zastrelený. Bol zamedzený aj dovoz soli z Marmarošskej stolice a poľskej Vieličky. Aby po tomto nariadení neostali ľudia bez soli, bolo liptovským soľným skladom zakázané soľ predávať kupcom. V júli bol zakázaný pravidelný jarmok v L. Trnenci a L. Sielnici.

Po vypuknutí cholery v auguste 1831 sa nariaďovalo v postihnutých obciach zavrieť školy, kostoly a krčmy a zakázať jarmoky. Domy, kde sa nachádzali chorí alebo mŕtvi, mali byť uzavreté a strážené. Chorí ani zdraví ich nemohli opustiť. Mŕtve telá mali byť na miesto pochovania odvezené zvláštnym vozom a do hrobu mali byť spúšťané bez dotknutia štyrmi železnými hákmi. Mŕtve telá mali v hromadných hroboch zasýpať vápnom, pieskom a skalami. Takéto miesto malo byť potom obkované priekopou. Veci z postihnutých domov mali byť všetky spálené a prísne bolo zakázané predávať obnosené šatstvo.

Obilie a viaceré dôležité potraviny boli dodávané práve cez Turiec do Liptova a Oravy. Toto zásobovanie bolo v tomto roku obzvlášť dôležité, pretože po predošlých neúrodných rokoch boli vlastné zásoby tunajších sedliakov minimálne. Po uzatvorení hraníc zakrátko situácia dospela ku hladomoru. Ľudia boli nútení dva týždne živiť sa trávou a les-

nými plodmi. Po zostrení situácie bola na hraniciach s riekou Oravou umiestnená vojenská jednotka a svoju činnosť začali vykonávať stolicou ustanovení inšpektori čistoty a komisári. Bolo vybudovaných viacero usmernení ako predchádzať cholere či chovať sa počas vypuknutia choroby.

Cholera sa v Liptove prejavila prvýkrát 25. júla 1831 a trvala až do 15. januára 1832. V tomto období v Liptove žilo spolu 75 957 ľudí. Podľa dobových štatistík počas epidémie ochorelo spolu 12 494 ľudí, z ktorých zomrelo 4 508.

V roku 1831 mal Jamník 396 obyvateľov. Prvý prípad cholery sa v obci objavil 16. novembra. Na cholera zakrátko ochorelo 8 ľudí, z ktorých nakoniec zomreli 4 obyvatelia obce.

Druhá epidémia cholery vypukla v Jamníku v októbri 1836. Prvá obeť zomrela 5. októbra a poslednú pochoval kňaz 6. novembra 1836. Počas tejto krátkej epidémie stihlo zákernej chorobe podľahnúť až 42 obyvateľov Jamníka. V roku 1855 opäť v Jamníku cholera kosila mladých aj starých ľudí. Epidémia vypukla začiatkom júla v Jakubovanocho-Hôre. Choroba sa rýchlo rozšírila do okolitých obcí – L. Petra, Vavrišova, Dovalova a do Jamníka. Prvou obeťou v Jamníku bol Adam Vyšný (63 r.), ktorý podľahol chorobe 8. septembra 1855. Za ním nasledovalo ďalších 16 obyvateľov. Najsilnejšia vlna cholery navštívila Liptov v roku 1873. Prvé úmrtie v Jamníku sú zaznamenané 3. septembra a v polovici októbra epidémia utíchla. V Jamníku v priebehu septembra a októbra 1873 zomrelo 20 ľudí.

P. V.